

— (*Povabilo častitim udom slovenskih čitalnic, „južnega Sokola“ in njihovih prijateljev na „Sokolov“ izhod v Kamnik.*) V nedeljo 7. julija t. l. se zberó Sokolovci v zimski telovadnici ter odidejo že ob 5. uri zjutraj iz Ljubljane do Črnuč. Tam sedejo na pripravljene voze, in se popeljejo do Mengša. Tam bode mali zajtrk. Okoli 10. ure prispejo v Kamnik, pojdejo skozi mesto do Melijatove dvorane, od tod nazaj k sv. maši, pri kateri bodo pevci ljubljanske čitalnice peli, po sveti maši oddajo zastavo kamniškemu županu, pogledajo si malo krasno okolico kamniškega mesta, ob 1. uri pa pojdejo zopet v Melijatovo dvorano na obed. Po obedu bode ljudska svečanost s govori, petjem, godbo in plesom. Na tanko ob 8. uri zvečer odidejo Sokolovci v Ljubljano nazaj. Odbor.

— V Ljubljani se snuje nov slovensk časopis; kmalu se poroča kaj več o tem.

— Vsem rodoljubom gotovo ustrežem, ako v zgodovini slovenskega naroda zapišem 27. dan junija, ki je iz mnogo ozirov vreden, da se mu spomin ohrani v njenih listinah. In kaj tako posebnega neki se je godilo ta dan? — bodo vprašali čitatelji „Novic.“ To-le: Gospodičine Marija Orel-ova, Klotilda Žagarjeva in Elizabeta Pengal-ova so na naši c. kr. viši realni izpit (preskušnjo) delale iz slovenščine, svojega materinega jezika. Izpraševal jih je gosp. profesor A. Lésar vpričo gosp. realkega ravnatelja in nekterih povabljenih gostov, med katerimi je bil tudi pisatelj teh vrstic. Ročni in izvrstni odgovori gospodičin ne le na lahka, temuč tudi na težka vprašanja so me v resnici osupnili. Tako temeljitega znanja se nikakor nisem nadjal, zato se gospodičinam srčno zahvalujem, da so me bile povabile k svojemu izpitu. Naj pa pri tej priliki še izrečem, da sebi želim še večkrat pričujočemu biti pri taki preskušnji, trem vrlim gospodičinam pa, da najdejo mnogo posnemavek!

Dr. J. Zupanec.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

V državnem zboru dunajskem se je pretekle dni godilo tole: Zbornici poslancev je minister pravosodja predložil osnovo nove kazenske postave, v katero so sprejete tudi porotne sodbe (sodbe po pri-sežnih možéh), ki smo jih po letu 1848. že nekoliko časa imeli, pa jih pozneje žalibog! zopet zgubili. Za posvet te postave in sporočilo v zboru je bil izvoljen odbor 9 poslancev. V tej seji je bil izvoljen tudi deveteričin odbor, ki ima po predlogu Skenetovem pretresti novčni (denarni) stan cesarstva našega. Odbor, ki je izvoljen za to, da pretresa novo rekrutno postavo od 28. dec. 1866, ktera je deželam našim silno neugodna, je po vsestranskem prevdarjanji prišel do tega, da vojaška postava spada med skupne zadeve vseh dežel avstrijskih, tedaj tudi ogerske, in da po takem se ima ta postava skupno obravnati z ogerskim zborom. Sklenil je tedaj ta odbor, da se odloži obravnava te postave, dokler ne bode rešeno vprašanje: v kakem državopravnem razmerji so dežele tástran Litave z deželami ogerske krone. — 27. junija je bila vi-harna seja. Dr. Waser je poročal o glasovitem §. 13. ustave februarske, ki ministerstvu oblast daje, da more delati po svoji glavi kar koli hoče. Dr. Waser je v imenu odborov svetoval take premembe tega §., da se v silni potrebi, ko se državni zbor ne more brž sklicati, ministerstvu sicer pravica dá, prenarediti tu ali tam ustavo, al vse ministerstvo je zato odgovorno in prenaredba izgubi moč, ako je vlada brž prvemu državnemu zboru ne da v pretres v prvih 4 tednih, da jo odobri ali zavrže. Poslanec Brestl govori zoper ta

predlog in pravi, naj se §. 13. popolnoma izbriše, ker tacega §. nima nobena ustava v družih državah. Waser ga zagovarja. Kaiser enacih misli kot Brestl imenuje ta §. mrtvaški prt ustave, in tako je šlo naprej; eden ga je branil, drug podiral. Naposled pride do glasovanja. Predsednik Giskra pravi: Po svojih mislih ni treba, da bi pri vsacem posamnem odstavku glasove štel: ali ste dve tretjini za-nj ali ne (tolikošno število mora biti, kader se prenareja bistvo ustave) in da je zadosti, ako to pritrčim na koncu, kadar pride cela postava v glasovanje. Poslanec Petrinó mu seže v besedo, rekši, da to ne gre. Teh misli je tudi Ziblikiević. Brestl se potegne za predsednika. Petrinó zopet nasprotuje. Dr. Toman dokazuje, da tako glasovanje, kakor ga predsednik hoče, ni postavno, in protestuje proti temu. Predsednik se zagovarja in Herbst ga podpira; dr. Landesberger (Poljak) priklada Ziblikieviću; Petrinó prosi zopet besede. Predsednik mu dovoli, pa ga nazadnje okrega, da ni govoril tako, kakor je besede prosil. Ziblikiević žuga, da Poljaki ne bodo glasovali, ako predsednik pri svoji trmi ostane; dr. Toman ravno to zagotavlja za Slovence in prof. Greuter (Tirolec) za Tirolce. Predsednik da po tem glasovati o tem: ali tudi že pri drugem glasovanji se morate pri vsakem odstavku pritrčiti dve tretjini? In glasovanje je potrdilo, kar so Petrino, Toman, Ziblikiević in Greuter zahtevali, ker razun Poljakov, Slovencev in Tirolcev so glasovali še drugi iz središča tako. Sicer pa je bil glasoviti §. 13. po nasvetu odborovem od konca do kraja sprejet — in tako se je ta §. nepotrebno vrnil v ustavo, ktere danes cele še ne poznamo! — Cesarsko pismo od 23. junija imenuje barona Beusta za državnega kancelarja, po pismih od 27. in 28. junija pa je minister notranjih oprav grof Taaffe imenovan za namestnega predsednika ministerstva, vitez Hye pa namesti viteza Komers-a za ministra pravosodja in začasno tudi za ministra nauka in bogočastja. — Kakor na Ogorskem unidan, je zdaj tudi za vse druge dežele Nj. Veličanstvo pomilostilo tiste, ki so se ukrivičili političnih hudodelstev in pregreškov. — Erdeljski deželni zbor je razpuščen in tudi Erdeljska (Siebenbürgen) je postavljena pod Ogorsko; zadeve njene ima v red spraviti posebna komisija, ktero izvoli ogerski deželni zbor. Ob enem je povedano, da noben sklep erdeljskega deželnega zbora nima veljave. „Zukunft“ pristavlja temu: „Erdeljska ima 1,200.000 Rumuncev, katerim so se po takem vzele vse politične in národne pravice itd. Kamo gremo?“ — Hrvatski ban baron Šokčević je odstavljen svoje službe; na mesto njegovo pride kot civilni namestnik (locum tenens) baron Levin Rauch (Magjarom udan z dušo in telesom). — Zoper c. kr. vlado se v Gorici godé take demonstracije, da je c. kr. svetovalec državnega namestništva baron Kübeck o tem moral razglasiti svarilo. Gimnazijski vodja v Gorici razglašá, da se gimnazijski učenci niso teh demonstracij udeležili, kakor se je sumilo. — V Borovljah na Koroškem se je g. Jožef pl. Rosthorn zavezal, da do konca tega leta izdela 40.000 novih pušek po znajdbi Venceljnovi, ki se od zadaj nabijajo. Vlada je namreč sklenila, da vprihodnje ima naša armada take puške. Bojo si saj Borovljani kaj zaslužili. — Ko je pretekli teden knez srbski Mihael Obrenović, potovaje v Gaštein, bil na Dunaji, se je več srbskih, pa tudi hrvatskih in slovenskih učencev, mu poklonilo. Govornik hrvaške in slovenske deputacije je povdarjal važno dogodbo, da po krepkem postopanju knezovem se je Srbija (v Beligradu) rešila turškega polomeseca in slovanski narodi, ki zdaj še zdihujejo pod jarmom turškim, se obračajo zaupljivo do njega, da tudi njim kadaj ura bije rešenja. Knez Obrenović je

deputacijo prijazno sprejel in zelo ginjen ji odgovoril, da bode s svojega stališča storil, kar bode mu mogoče. — Slovansko pevsko društvo na Dunaji napravi 5. dan t. m. veliko zabavo Cyrilo-Metodejsko. — V razstavi pariški se je 1. t. m. razdelilo 5000 svetinj in 400 redov tistim, ki so dali najlepše reči v razstavo. — Kolera se je zopet prikazala v južni Italiji po Kalabrii in Sicilii, v Rusii in tudi na vojaški granici okoli Broda. — Tudi turški sultan je prišel v Pariz. Da turški sultan zunaj svoje države kam gré, je redka prikazen; toliko več se tedaj more Napoleon pobahati, da letos skor vsi vladarji potujejo k njemu. Domú gredé pa bode sultan se mudil tudi na Dunaji; že je c. k. vojaškim muzikam na Dunaji došel ukaz, da se učijo turško himno gosti. — Tudi naš cesar je bil namenjen 28. dne t. m. se podati v Pariz; ali pa se bode to zgodilo zdaj, ko sam vladni dunajski časnik naznanjuje prežalostno dogodbo, da so v Mehiki cesarja Maksa ustrelili, se še ne vé. Predsednik mehikanske ljudovlade Juarez je izročil vjetega cesarja Maksa vojni sodnii; ona ga je obsodila na smrt, in 19. dne t. m. zjutraj ob 7. uri je bil ustreljen. Strašen konec mehikanskega cesarstva je to: cesar ustreljen, cesarica nora! — V Moskvi v gostijah na vrtu Sokolniku je dr. Rieger 2. rožnika Rusom besedo govoril, ki razodeva veliko samosvojnost tega moža in bi se v teh okoliščinah skorej drzovita zdela. Povedal je Rusom, da v zadnjem poljskem rovarstvu, ko je vsa večerna Evropa sočuvstvovala z rogovilstvom, sta ga grajala Palacki in on (Rieger) ter naznanila, da to je nesreča za Poljsko. On priznava Rusom njih pravice; „ne moremo pa zamolčati,“ pristavlja dalje, „da tudi Poljaki, steblo večrnega Slovenstva, od ruskega ljudstva razločni po jeziku in zgodovini, imajo pravico do svojega lastnega narodnega življenja (eksistencije).“ Besede profesorja Pogodina so mu porok, da vsi olikani in pravični Rusi Poljakom to pravico priznavajo. „Slava“ in „Živio“ je spremljalo te besede. Pristaviti moramo v pojasnenje, da Pogodin je bil poprej milovaje omenil Poljcev, da se ločijo od njih, ko se bratijo drugi Slovenje, ter je željo sprožil, naj bi svojo napako spoznali. Popisovaje nadalje nesrečni razdvoj med Rusi in Poljci je Rieger zavračal na nekdanje polabske Slovence, ki so imeli polovico sedanje Germanije v posestvu, pa so bili v prepiru med seboj, torej je steblo za stebлом prišlo v sužnost in vsi so se zgubili; tako, pravi govornik, se utegne tudi zdaj zgoditi, ako bode sovraštvo med brati terpelo dalje. Izrekuje pa upanje na Božjo pomoč, da do tega ne pride. Govornik miluje, da je Rusija v poljskem rovarstvu prišla v slabo ime pri zahodnjih narodih, ter na to zopet nove levite pripnè, rekoč: „Toda, ako je vojska med dvema bratoma zato, ker je brat bratu krivico storil, in ako eden teh bratov premaga, kaj naj se potem zgodi?... Jaz bi djal, da je takrat prišel trenutek, ko se ima bratovska ljubezen v djanji razodeti in naj zmagavec velikosrčno reče premaganemu bratu: Lej, premagal sem te, ves si v moji oblasti in premorem s teboj storiti, kar mi je drago; jaz pa sem pravičen, in skazati se hočem do tebe kakor brata, dal ti bom tvojo pravico.“ „Slava“ in „Živio“ je bil odziv na te tehtne besede. Nategnil je dalje na to, da kaj tacega je naloga, vredna velikega vladarja, ki je toliko milijonov kmetov osvobodil, namreč cara Aleksandra. Nadja se prezmožni govornik, ako Poljci svojo krivico spoznajo, pa pravico rusko in zlasti malorusko, da bodo premagavci pokazali, da ni njih namen poljsko narodnost zatirati. — Kakor „Nar. Nov.“ pripovedujejo, je bilo v Moskvi sklenjeno, da vsako drugo leto med 1. av-

gustom in 1. septembru bode kje slovanski shod, v katerem se bode obravnavalo o slovstvenih in znanstvenih zadevah in sploh o duševni vzajemnosti slovanski. Prvi tak shod ima čez 2 leti v Beligradu biti. Tistim, ki se morebiti mrzijo takim shodom, damo na znanje, da smo te dni brali iz Lipskega (Leipzig) sledeče telegrafično sporočilo na Dunaji: „Aus Leipzig. Der hier tagende Vorstand des deutschen Schützenbundes hat unter einstimmiger Anerkennung der Zusammengehörigkeit Deutsch-Oesterreichs und Deutschlands den allgemeinen deutschen Schütztag im nächsten Jahre in Wien abzuhalten beschlossen.“

Popravek. V dopisu „iz okolice ljubljanske“ v 26. listu na 216. strani v 12. vrsti naj se namesti 820 bere 280.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

Skupnina prejšnjega računa: 2962 gld. 46 kr., 3 cesarski zlati, 4 1/2 križastih tolarjev, 2 prosta tol. in 8 dvajsetic. Dalje so darovali ti-le gospodje: Neimenovan iz Žolc-paha 4 gl.; Novak, dekan v Šmartnem pri slov. Gradcu, nabral 19 gld.; Dürnwirth, špiritval v Celovcu, 7 gold.; Sever Lovro, farni oskerbnik v Blacah, 2 gold.; Meško J., duh. svetovavec in župnik pri sv. Lorencu, 5 gold.; Trampuš Jan., župnik v Lobati, 2 gl.; bogoslovci I. leta v Mariboru 30 gld. V Šmarski dekaniji so darovali: Pankavski farmani, 50 gld. Ivanec Mart., dekan v Šmarji, Šuc Juri, župnik v Dramblah, Veres Ant., župnik na Sladki gori, vsaki 10 gold.; Pintar Fr., kaplan v Dramblah; Hajšek Anton, farni namestnik v Ponkvi, vsaki 6 gold. Petan Fr., kaplan v Zibiki; Rak Sim., kapl. v Halčbju; Terstenjak Davorin, župnik pri sv. Jurju; Mastnak, kapl. ravno tamo; Vošnak Lovro, kapl. v Ponkvi; Ulaga Jož., župnik pri sv. Vidu; Selič Valent., provizor v Marenbergu; Jan Ferd., kaplan v Šmarji, po 5 gold. Terme Ant., župnik pri sv. Štefanu; Kunes Jan., kaplan v Slivnici; Canker Lovro, župnik na Halobju, po 4 gld. Šket Mart., kapl. pri sv. Štefanu; Vavpotič Mih., kapl. pri sv. Vidi; Bataj Karol, v Šmarju, po 3 gold. Gornik Franc, župnik v Slivnici, 2 gld. Stus Fr. župn. v Zibiki; Kramar Fr., učitelj na Ponkvi; Zdolšek Fr., polit. šolski ogled. v Ponkvi, po 1 gold. 50 kr. Jerman Jož., ces. uradnik v Jelšah, 1 gl. Stanjko Ant., kapl. pri sv. Jurju, 5 frank. v zlatu. Cenc Kašp., župnik pri sv. Martinu na Poharju, 3 gl. — Skupnina vsih dohodkov do 1. maja 3194 gl. 96 kr. Za poštino smo izdali mesca febr., marca in aprila 88 kr.; tedaj še ostane čistih dohodkov 3194 gld. 8 kr., 3 cesarski zlati, 5 frankov v zlatu, 4 1/2 križastih in 2 prosta tolarja, in 8 dvajsetic.

Dr. Prelog,
denarničar.

V Mariboru 1. maja 1867.

Kursi na Dunaji 2. julija.

5% metaliki 59 fl. 80 kr. Ažijo srebra 122 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 69 fl. 75 kr. Cekini 5 fl. 91 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 28. junija 1867.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 80. — banaške 7 fl. 29. — turšice 3 fl. 80 — soršice 4 fl. 72. — rž 3 fl. 90. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 90. — ajde 3 fl. 40. — ovsa 1 fl. 80.

Loterijne srečke:

V Trstu 26. junija 1867: **54. 18. 34. 80. 48.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 10. julija 1867.

Prošnja.

2 koci ste mi bile iz mojega hleva v planini „za Javornikom“ v noči od 27. na 28. t. m. vkradene. Kdor sled zvé in mi naznani, prejme spodobno odškodovanje.
Župan n o m e n s k i v Bohinji.